

KESKUSHALLINNON/JOHTAVIEN VIRKAMIESTEN REKRYTOINTI EUROOPAN ERI MAISSA

Tore Modeen (ed.): Recruiting for High Offices in the Central Administration. International Institute of Administrative Sciences. University of Tampere. Department of Administrative Sciences. Number 2/1983 A. 254 s.

Ruotsissa järjesti IIAS:n paikallinen osasto maaliskuussa 1982 seminaarin, joka pohdi keskushallinnon johtavien virkamiesten rekrytointia Euroopan eri

maissa. Mukana oli raporttija yhdeksästä maasta (Italia, Ruotsi, Itävalta, Alankomaat, Ranska, Iso-Britannia, Saksan Liittotasavalta, Belgia ja Suomi). Seminaarin oli ideoinut Kurt Holmgren ja koordinoanut Tore Modeen, joka yhdessä Sten Palmgrenin kanssa myös huolehti aineiston julkaisukuntoon saattamisesta.

Teos sisältää Modeenin esipuheen, Olof Johanssonin avajaistervehdyksen, Modeenin johdantokirjoituksen, yhdeksän maan tilannetta kuvaavat raportit sekä Modeenin lyhyen johtopäätöskirjoituksen. Neljä raporteista (Italia—Giorgio Berti, Ranska—Serge Salon, Saksan Liittotasavalta—Heinrich Siedentopf ja Belgia—A. Van der Stichele) on kirjoitettu ranskan kielellä, samoin Modeenin Synthese, muilta osin teos on englanninkielinen. (Ruotsi—Ulf Christoffersson, Itävalta—Erwin Melichar, Alankomaat—K.O. Noordenbus, Iso-Britannia—N.T. Scott, Suomi—Risto Volanen.)

Eri maista kutsutut osanottajat olivat saaneet raportinlaadinnan johdannoksi seuraavat kysymykset: 1) millainen yliopistollinen koulutus johtavilla virkamiehillä on, 2) rekrytoidaanko näihin asemiin henkilöitä, joilla ei ole yliopistokoulutusta, 3) onko tavallista, että näillä henkilöillä on erityinen hallintokoulutus (kuten ENA Ranskassa), 4) rekrytoituuko näihin asemiin henkilöitä suoraan yritysmaailmasta tai yliopistoista, 5) saavutetaanko nämä asemat yleensä pitkän virkauran kautta ministeriöissä, 6) vaaditaanko yleensä virkauraa juuri kyseessä olevassa ministeriössä vai ei, 7) jatkavatko näiden virkojen haltijat yleensä viroissaan eläkeikään saakka vai siirretäänkö heidät myöhäisessä keski-ikässä mahdollisesti vähemmän vaativiin tehtäviin ja 8) onko tavallista, että nämä virkamiehet siirtyvät viroistaan paremmin palkattuihin tehtäviin yksityiselle sektorille tai valtion yrityksiin (Kysymyksiä ei tähän ole käännetty sanatarkasti.)

Maakohtaisten raporttien pituus vaihtelee huomattavasti. Lyhyimmät (Suomi ja Länsi-Saksa) ovat 14 sivuisia, pisin 36 sivua (Iso-Britannia). On ilmeistä, että erot artikkelien pituudessa eivät johdu vain kirjoittajien erilaisesta aiheensa käsittelytavasta. Artikkelien vastaukset kysymyksiin ilmentävät selvästi sen, että aihe on monissa maissa varsin tutkimatonta. Niinpä eri artikkelien taulukot esimerkiksi ovat kattavuudeltaan mitä erilaisempia, tietoja on hyvin erilaisista ajankohdista, ja yleensäkin tietojen luotettavuus ilmeisesti vaihtelee melko runsaasti. Kyse on siis vertailuun tähtäävien teosten normaalista ongelmasta: tietoja puuttuu, tiedot eivät ole aina vertailukelpoisia, jne. Tämä yleinen vertailevien hallinnontutkimuksen ongelma koskee myös Modeenin toimittamaa teosta ja on sen selvin puute — toki ymmärrettävä puute mutta puute silti.

Artikkelien kirjoittajat ovat useimmissa tapauksissa pitäytyneet melko tiukasti annetun tehtävän puitteissa. Maan hallinnon tiivistä kuvausta seuraa

virkakunnan rakenteen kuvaus, ja tätä eri tavoin strukturoitu vastausluettelo tehtyihin kysymyksiin. Informatiivisuudeltaan ja mielenkiintoisuudeltaan ne kuitenkin vaihtelevat suuresti. Tätä eroa näyttää parhaiten selittävän se, missä määrin asiaa on tutkittu, mutta myös kirjoittajien tavoitetasossa on selviä eroja. Niinpä esimerkiksi Suomea kuvaavassa raportissa ei Risto Volasella ole ollut käytössään juuri muita lähteitä kuin Krister Ståhlbergin tuolloin vielä julkaisemattoman tutkimuksen taulukoita sekä eräitä VKK:n tilastoja. Hänen artikkelinsa niukkuus selittyy luonnollisesti varsin pitkälle tästä seikasta. Kuitenkin olisi Suomen valtionhallinnon rakennetta ja virkarakennetta mielestäni voinut kuvata laajemmin ja systemaattisemmin – esimerkiksi siten kuin Iso-Britannian raportissa, joka antaa melko seikkaperäisen kuvan maan järjestelmästä. Kaikkiaankin olisi teokselle ollut suuureksi eduksi, jos artikkelit olisi voitu yhteismitallistaa seminaarin jälkeen.

Kaikkiaan teos on kuitenkin varsin tarpeellinen lisä niukkaan eurooppalaiseen vertailevaan hallinnontutkimukseen. Sillä tulee olemaan runsaasti käyttöä opetus- ja tutkimustyössä aiheeseen johdattavana käsikirjatyyppisenä lähteenä.

Juha Vartola